

KAKTEJE IN SUKULENTE

Glasilo Društva prijateljev kaktej Slovenije

Ljubljana

LB. II. 1979

Številka

2

Leto

8

Glasilo KAKTEJE IN SUKULENTE: lastnik, izdajatelj in založnik je Društvo prijateljev kaktej ŠR Slovenijë. Ponatis v celoti ali delno je dovoljen samo s privoljenjem društva. Dopise in vprašanja pošljite na naslov odgovornega urednika. Rokopisov ne vračamo. Odgovorni urednik: Novak Engelbert, dipl. inž., Titova 100, 61000 Ljubljana

I. I N F O R M A C I J E D R U Š T V A

1. Sestanek članov društva :

Sestanek bo v petek, dne 9. februarja 1979 ob 17. uri

Sestanek upravnega odbora bo istega dne ob 16. uri in 30 minut

D N E V N I R E D :

1. Obvestila društva

2. Predavanje - opis kaktej

3. Diapositivi - tov. Okorn

4. Razno

2. Č l a n a r i n a

Še vedno je znatno število članov, ki še niso poravnali članarine za letoš. Prosim, da to storite na sestanku v februarju. Tiste, ki se sestanka ne bodo udeležili prosim, da nakažejo članarino (Din 100 oziroma Din 30) do 15.2.1979 po bančni nakaznici na naslov :

Društvo prijateljev kaktej S R S Ljubljana, titova 100

Številka računa : 50102 - 678 - 50727

V nasprotnem primeru ne bomo več pošiljali glasila.

Predsednik :

ing. Engelbert Novak

III. Gojitev kaktej in sočnic v februarju

Mnogi so mnenja, da je to najtežji mesec za gojitev. Ne smemo se prenagliiti pri zalivanju kljub nekaterim sončnim in toplim dnevom, zalivati moramo še vedno le toliko kot v januarju. Še vedno priporočajo dodatno osvetlitev. Ta mesec je tudi primeren za zatiranje škodljivcev. Podobno gojimo tudi ostale sočnice. Normalno bomo zalivali - seveda le pri primerni temperaturi in svetlobi n.pr. : Conophytum, Frithia, Gibbaeum in še nekaterе druge.

III. Iz moje letošnje setve

Družina T i t a n o p s i s

Seveda je to lanska setev, vendar sem naslov pustil, ker je to serija opisov ki so se pričeli že v prejšnjem letu.

Rastline iz te družine imajo kratko steblo in se v domovini razraščajo v večje kepe. Korenine so mesnate. Poganjki sestavljajo rozeto, v kateri je 6 do 8 listov, ti so razvrščeni okrog kratkega steba, konice listov so trioglate. Površina listov je modrikasto zelena, lahko je tudi rdečkasta ali celo rumenkasta, na koncu so listi pokriti z okroglimi ali skoraj štirioglatimi bradavicami. Cvetovi so posamezni in skoraj sedijo na rozeti, premer je do

2 cm, barva je rumena ali oranžna. Jacobsen navaja v svojem lexikonu iz leta 1970 6 vrst in 1 variacijo. Domovina te družine je južna Afrika. Vzgoja ni težka če upoštevamo navodila za gojitev Zenlja naj bo ilovnato peščena z dodatkom preperelega apnenca, ker pa tega nimamo, lahko dodame nekaj navadnega peska ali celo zdrobljenega starega ometa. Sam gojim tako, da ilovnato peščeni zemljišču dodam nekaj kremenčevega in navadnega peska in še nekaj sadre. Zahteva vročo in sončno lego. Raste v letnih mesecih, vendar moramo tudi takrat le malo zalivati. Tako priporoča Rauh zalivenje le enkrat mesečno od marca do vključno oktobra; preostale mesece, to je od novembra do februarja pa sploh ne. Razmnožujemo z semenami ali z podtaknjenci. Pri meni so vzklila semena že čez 7 dni.

Titanopsis fulieri

Domovina je pokrajina Kaapland v južni Afriki, pri mestu Prieku, to je približno 30° južne geografske širine. Rozete imajo 5 do 6 listnih parov. Dolžina listov je okoli 20, širina do 10 mm; listi so na koncih 3 robi in so čudovite modro-zelene-rdečkaste barve z temnejšimi pikami, na robu so sivo rjave bodice na škrlatno rdeči podlagi. Premer temno rumenih cvetov je 16 mm. Ostale vrste: *Titanopsis calcarea*, *hugo-schlechteri*, *luederitzii*, *primosii* in *schwantesii*.

ing. Engelbert Novak

IV. Haworthia

Prištevamo jo v družino Liliaceae, v kateri so še Aloa, Gasteria, Dracena in Yuca. Te sočnice so do leta 1863 prištevali k alojam. Sedanjo ime je ta rastlina dobila po velikem zbiralcu sočnic Hardy Haworth-u iz Anglije. Domovina je južna Afrika v puščavskih predelih pokrajine Kaapland. Te rastline so visoke 5 do 10 cm, suličaste liste imajo spiralno razvrščene, nekatere dosežejo višino do 20 cm. Barva listov je svetlo do temno zelena. Na splošno je površina listov najrazličnejših oblik. Nekatere imajo drobne bele bradavice, pri drugih so te izbokline podolgovate, pri nekaterih imajo listi okanca, skozi katera prihaja potrebna svetloba v notranjost listov. Cvetovi so na majhnih majhnih na dolgem stebelu in niso zanimivi, same rastline pa so precej dekorativne.

Gojitev ni težka, uspevajo v zemlji za kakteje. Poleti so lahko na prostem, vendar zaščitene pred direktim soncem, zalivamo zmereno. Pozimi svetel prostor, primerna temperatura za večino vrst 5 do 8 °. Vzgajamo jih lahko iz semen, še bolje iz stranskih poganjkov, ti se hitro vkoreninijo, predvsem če že imajo kakšno koreninico. Znane vrste: fasciata, reinwardtii, cymbiformis, limifolia, teselata, tortuosa in viscosa.

Jože Smrtnik

O KAKTEJAH NA SPLOŠNO : nadaljevanje iz prejšnje številke

Kunej Josip - Brežice

Pogosteje tako imenovane kristate.Rastline imajo razpotegnjeno teme ali vegetacijsko točko.Tako se je ena sama normalna vegetacijska točka preobrazila v celo vrsto teh točk,razpotegnjениh v eno ravno črto ali trak,ko pa to ni več mogoče,se ta trak začne na obeh koncih povijati, ter tvoriti prekrasne fantazijske oblike.Najde se pa veliko gojiteljev katerih zbirke se sestoje samo iz kristatastih oblik.Zelo so občutljive, obdržimo jih lahko samo cepljene na 10 - 15 cm visoke podlage cerej.

Za sedaj nam ni znano kako ta oblika nastane.Nekateri strokovnjaki trdijo,da je vzrok temu ugriz in slina nekega insekta,ki ima za posledico poškodovanje temena rastline.Praviloma nastanejo kristate samo v nekih vrstah.Dogaja pa se,da taka rastlina iznenada zaustavi svojo abnormalno rast,ter začne poganjati normalno razvite mladice,katere so karakteristične za to vrsto.Tudi kristate nastavljajo cvetove,ali ti so v večini primerov manjši kot pri normalni obliki te vrste.

Posebnost,ki pa v glavnem nastopi pri mamilarijah,je dihotomija ali deljenje rastline iz temena,tipičen primer nam je *Mammillaria parkinsonii*. Deljenje nastopa praviloma,ko rastlina doseže odrejeno starost in tedaj se nenehoma pretvori v dve včasih tudi tri.Ta postopek se zopet ponovi, čim so te nove rastline dosegle svojo velikost,tako da se v teku časa iz njih naredi precej velika skupina,slična blazinici.Tudi cvetenje in nastavljanje semena je enako kot pri posamičnem primerku te vrste.

Kaj je pravzaprav vzrok dihotomije,do danes ni pojasnjeno.

Prav tako ne vemo,kaj je vzrok tvorbe cefalija,kateri spada med značajke nekih družin iz vrst.Zagotovo je,da neke rastline ko dosežejo zrelost, da nastavijo cvetove,ustawijo svojo rast v višino in tedaj se začne iz temena razvijati neka oblika pokrivala,ki se sestoji iz goste lesnate blazinice iz katere se pojavijo cvetovi.Na ostalih delih rastline se cvetovi ne pojavijo.Stadij cvetnosti se pojavi šele v odrejeni starosti in velikosti,kar pa je pri različnih vrstah različno.Mora se imeti veliko potrpljenja,če želimo na lastni rastlini videti takle cefalij.Pri tem pa razlikujemo pravi in lažni cefalij.Lažni ali pseudocefalij najdemo pri družinah *Epostoea*,*Vetricana* ter *Thrixanthocereus*.Tile ne dobre pokrivalo iz temena,temveč začno iz cele svoje dolžine,katera je obrnjena proti soncu tvoriti od temena navzdol žlebič,znotraj katerega se nahajajoče areole obdajajo z močnim slojem lasastega filca,tako da se končno vse skupaj preobrazi v podolgovato blazinico.V začetku te preobrazbe,se posamezni šopi še razpoznavajo,pozneje pa vidimo le samo še kompaktno celoto.Barva cefalija je odvisna od vrste same in sicer od popolnoma bele,preko vseh nijans do temno rjave.Včasih se tudi zgodi,da se na eni in isti rastlini naredita dva nasproti si ležeča cefalija,tisti na odsončni strani je znatno manjši in redkejši.Pri *Epostoei* malanostelete cefalij lahko doseže zavidanja vredno velikost in sicer 50 - 70 cm dolžine ter 10 cm širine.

Neke vrste si že kot mlade rastlinice razvijejo oblačilo iz srebrno belih las, ter so radi tega zelo priljubljene, to velja v prvi vrsti za Espostoo lanato.

Pravi cefalij nastane iz samega temena rastline, ter se razvija v višino, vsled tega se vegetativna rast zaustavi, ker rastlina odslej vso svojo moč usmeri v tvorenje cefalija. Postopoma se lahko razvije do 50 cm dolg ter razmerno debel valj, ki se po obliki in barvi močno odbija od rastline same. Pravi cefalij najdemo samo v družini Melocactus in Discocactus, poslednji naredi samo relativno mali in sploščeni cefalij, ki je videti kot da je iz bele volne. Če se pri Melocactusu cefalij poškoduje, takrat se iz mirujočih areol njegovega temena, začne razvijati nov cefalij. Tako nastane okrog raspadajočega se starega cefalija cel venec novih sekundarnih cefalijev.

To bi bilo na kratko vse o posebnostih zunanjih oblik kaktej, o vsaki od njih bi se dalo še veliko več povedati, kar pa bomo morda prihranili za kdaj drugič.

MAMMILLARIA PACIFICA

Mammillaria pacifica je pri nas med ljubitelji (beri prijatelji) KAKTEJ še precej redka vrsta. Takega mnenja je tudi znani vrtnar Cyril de Heindt, ki dobavlja seme za omenjeno vrsto.

Je zelo globoko sedeča in pogosto tvori stranske poganjke. Posamezne glave se često delijo, kar je opaziti še pri nekaterih kaktejah, kot so: M. parkinsonii, neyapensis, supertexta itd. Tako ima ploščato ali poglobljeno teme. Po opisu doseže 15 cm višine in širine, telo ima temno zeleno barvo, bradavice gosto stoječe - slabo izražene štirirobnate in podolgovate do 13 mm dolge. Areole so okrogle oblike, na začetku volnate. Aksile so prav tako volnate, v zoni cvetov dosti močnejše. Stranskih bodic ima od 7 do 12 v začetku bele barve z rjavimi vrhovi, iglasto tanke in uvite navzgor. Zgornje do 5 mm, spodnje do 10 mm dolge. Srednjo bodico ima eno dolgo 1,5 cm, iglaste oblike z rjavo konico. Cvet je zelenorumen s temnejšo sredino. Perigonski listi so 1 cm dolgi, ošiljeni in celorobnati. Spodaj ima purpurno rdečo črto. Domovina te kakteje je Mehika (nižinski predeli), Kalifornija (obalno področje). Po Galtesu je to ena izmed največjih mlečnatih vrst nižje Kalifornije.

Po mojih izkušnjah opisana Mammillaria cveti v tretjem letu starosti pod pogojem, da ima dovolj sončne svetlobe. V začetku raste bolj počasi kasneje nekoliko hitreje. Po cvetenju se pojavijo zelo veliki rdeči plodovi, ki go še posebno lepi. Svetujem, da jo prezimimo pri temperaturi od 8° - 10°C in je ne zalivamo. Zemlja naj bo peščena - ilovnata in naj bo precej propustna. To lahko dosežemo z glinoporjem, ki ima velikost korznega zrna.

Stane Brln

